kaalutluste järele tuletõrje-asja ühes olevate tulekustutus-riistade ja kahe hoiukuuriga tervelt politsei hoolde. Politseiülemal on kohuseks linna elanikkude ja majade arvu kohaselt teenistuses pidada parajat hulka politseinikke-tuletõrjujaid. Seda sammu ei või tunnustada kordaläinuks. Nii oli 1809. a. Tartus 8586 elanikku, 111 kivi- ja 628 puumaja, politseinikke-kustutajaid 7 meest. 1818. a. oli elanikke 9230, maju 726, kustutajaid aga kõigest üks ainus mees. Sellest võib järeldada, et maju oli vahepeal kadunud, arvatavasti tule läbi hävinud, elanikkude hulk kasvanud, kuid siiski oli politsei tuletõrje-meeskond pea sootuks kaotatud. 1820. a. on asi natuke parem. Elanikke loetakse linnas 7287, majade arv on 762, kustutajaid 6. 1827.—1831. a. korduvad ligilähedale needsamad arvud.

1827. a. teeb kodanik F. W. Wegener raekogule mõnesuguseid ettepanekuid tuletõrje asjus. Ta soovitab raekoja tornis sisse seada alatist vahikorda, kodanikkude hulgast nimetada ustavaid mehi, kes moodustaksid päästemeeskonna, tulekahju kohta piirata, et inimesed kustutamist ei saaks takistada, tuletõrjujatele või päästemeeskonnale mütside külge kinnitada iseäralised märgid, mis neid teiste hulgast hõlpsasti laseks ära tunda. Neis ettepanekuis peituvad juba tulevase vabatahtliku tuletõrje idud. — 1843. a. on tähtsamatest tuletõrje-riistadest Tartul 4 pritsi, 4 kanepist ja 5 nahast voolikut.

Tartu Vabatahtlik Tuletõrje. Korraliku ja õige aluse saab tuletõrje-asi Tartus alles 1864. a. vabatahtliku tuletõrje loomisega. See sünnib mõne üksiku energilise mehe õhutusel, kel võimalus olnud väljamaal, eriti Saksamaal, vabatahtlikke tuletõrje-organisatsioone lähemalt tundma õppida. Neist meestest tuleks nimetada esijoones P. H. Walterit, L. Strümpelit ja E. v. Wahli.

18. XI. 1863. a. avaldab tolleaegne brandkolleegium, kes koosnes esimesest ülem-brandhärrast P. H. Walterist, brandhärrast prof. L. Strümpelist ja kolleegiumi liikmeist Kurrikowist ja Bork'ist, üleskutse Tartu kodanikkudele astuda vabatahtlikult organiseeritavasse tuletõrjesse, ühtlasi annetada rahalist abi tuletõrje-riistade soetamiseks. 5. II. 1864. a. saab raad teate, et ellu on kutsutud vabatahtlik tuletõrje, et meeskond on 120 inimest suur, jaotatud 3 rühma: korrapidajad, ronijad ja pritsimehed. Need alluvad teenistuslikult ülemkomandole, kelle eesotsas on ülem-brandhärra.

Sealt peale kasvab ja täieneb raskustest läbi võideldes vabatahtlik tuletõrje ning on arenenud võimsaks organisatsiooniks, mis on varustatud moodsate tulekustutus-abinõudega ja mille liikmeiks on üle kuuesaja kodaniku kõigist seltskonna-kihtidest.

Vabatahtlikus tuletõrjes on tema asutamisest 5. II. 1864. a. kuni 5. II. 1924. a. teeninud 7026 meest järgmises 7 osakonnas.

Ronijate	osak., asut.	5. II.	1864. a.	—	1618 m.
Korrapidajate	„ „	5. II.	1864. „		914 „
Pritside	„ „	21. IV.	1873. „		2944 „
Veemuretsejate	„ „	5. V.	1873. „		437 „
Aurupritside	„ „	28. V.	1882. „		324 „
Päästjate	„ „	7. II.	1884. „		765 „
Lendsalga	„ „	1. I.	1923. „		24 „
			Kokku		7026 m.

Tartu, lk. 620